

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף עה

למדנו במשנה - אין צולים את הפסח על האסכלא (= רשת). מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא:

כוונת המשנה - שאין צולים את הפסח על האסכלא, אבל אם האסכלא מנוקבת שיש רווח גדול בין מוטות הברזל, והפסח תלוי באויר שביניהם ואינו נוגע בברזל, מותר. וכן אמר ר"ג לטבי עבדו שיצלה על האסכלא הנ"ל.

תנור שהסיקו בקליפי ערלה: למדנו לעיל (בדף כו:) שתנור שהסיקו באיסורי הנאה כגון בקליפות אגוזים ורימונים של ערלה, אם אפה בו את הפת כשהאש עדיין דולקת בקליפות לדעת רבי הפת אסורה כיון ש'יש שבח עצים בפת', כלומר ניכר השבח של עצי האיסור בפת וכאילו נהנה ממש מהעצים.

לדעת רבי הנ"ל - תנור שהסיקו בקליפי ערלה, ואח"כ גרף את הקליפות ואח"כ אפה בו את הפת, הפת מותרת כיון שאין כאן שבח עצים בפת.

קושיא: והרי לגבי קרבן פסח - תנור שהסיקו ואח"כ גרף ממנו את הגחלים ואח"כ צלה בו את הפסח הוא אסור באכילה, משום שאין זה נחשב ל"צלי אש" האמור בתורה, לפי שפעמיים נאמר "צלי אש" - "וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלֵּילָה הַזֶּה צָלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מִרְיָם יֵאָכְלֶהּ: אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ כֹּא וּבָשָׂל מִבָּשָׂר בְּמִים כִּי אִם צָלִי אֵשׁ", ומכאן אנו לומדים שצריך לצלותו כנגד האש ממש, אבל לולא שהתורה היתה ממעטת זאת הרי שהיה זה נחשב ל"צלי אש". וא"כ לגבי ערלה שהתורה לא מיעטה יש לנו להחשיב את הפת כאילו היא נאפתה באש של קליפות ערלה, ומדוע היא מותרת?

תירוץ 1: אכן מפסח לומדים לכל התורה שזה לא נחשב ל"צלי אש". תירוץ 2: לגבי פסח - לולא שהיה כתוב "צלי אש" שתי פעמים היינו חושבים שהתורה הקפידה על הפסח שצריך שיצלה מחום האש, וא"כ אף פסח שנצלה בתנור גרוף הרי הוא נצלה מחמת חום האש הבלוע בתנור, לכך כתבה התורה "צלי אש" שתי פעמים ללמדנו שצריך לצלותו כנגד האש ממש. אבל לגבי ערלה - התורה הקפידה על ההנאה

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

הנוצרת מעצי האיסור (= קליפות הערלה), ולאחר שגרפו את התנור אין ההנאה מהעצים עצמם אלא מהתולדה שלהם (= חום התנור), ולכן הפת מותרת.

חתכו ונתנו על גבי גחלים: מי שעשה חתכים בבשר הפסח בכמה מקומות כדי למהר צליתו (אבל לא חתכו לגמרי שהרי צריך לצלותו שלם), ונתנו על גבי גחלים שאין בהם אש, לדעת רבי זה נקרא "צלי אש".

נאמר בתורה בפרשת נגעים: "או בִּשָּׂר בִּי יִהְיֶה בְּעֹרֹ **מִכּוֹת אֵשׁ** וְהִיָּתָה מִחֵית **הַמִּכָּה בְּהֶרֶת...**" וכו', וזוהי 'צרעת המכה' (= מלשון כוויה).

מכך שנאמר "**מִכּוֹת אֵשׁ**" משמע שדווקא אם הוא נכוה מאש, אבל מכך שנאמר בפסוק פעמיים "**מִכָּה**" אנו לומדים שאפילו אם הוא נכוה בגחלת או ברמץ (= אפר רותח) או בגפסיס רותח (= מין סיד) או ממים שהוחמו באש, הרי זה בכלל "מכה".

בת כהן: נאמר בתורה לגבי בת כהן שזינתה - "**וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי יִתַּחַל לְזִנוּת אֶת אִבְיָהּ הִיא מְחַלֶּלֶת בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף**", שריפתה מתבצעת ע"י שזורקים פתילה של עופרת לתוך פיה (= מתיכים את הפתילה ושופכים לתוך פיה והיא מתה).

שריפתה נדרשת בגזירה שווה משריפת נדב ואביהוא בני אהרן הכהן (שהקריבו אש זרה לפני ה'), שנשמתם נשרפה אבל גופם נשאר קיים (= כמין ב' חוטים של אש נכנסו להם בחוטמם).

בעגלא: מהר. **אבר מעיקרו:** עופרת שמוציאים אותה מהקרקע כשהיא רותחת, ואי אפשר לשרוף בה את בת כהן, לפי שהיא אינה רותחת מחמת האש.

פרים הנשרפים: פר שמביא כהן משיח שטעה והורה לעצמו שמותר לעשות דבר שזדונו כרת, ופר שמביאים בית דין הגדול אם טעו והורו שמותר לעשות דבר שזדונו כרת. ופרים אלו לאחר שהזו את דמם בתוך ההיכל היו נשרפים מחוץ לירושלים.

בפרים הנשרפים נאמר: "**וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמִּחֲנֶה אֶל מְקוֹם טָהוֹר אֶל נֶסֶף הַדָּשֵׁן וְשָׂרָף אֹתוֹ עַל יְצִים בְּאֵשׁ עַל נֶסֶף הַדָּשֵׁן וְשָׂרָף**", כלומר שצריך לשורפם במקום שפיכת הדשן של המזבח, אבל אין צריך שיהיה שם דשן בפועל. וכן צריך להתעסק בפר עד שתיגמר שריפתו. ('דשן' הוא האפר הנוצר משריפת הקרבנות, ולאחר שהיה הרבה דשן על המזבח היו מוציאים אותו מחוץ לירושלים, המקום בו היו מניחים את הדשן נקרא 'שפך הדשן').

רבינא מתרץ את הקושייה על רבי (ממכות אש): בבבלייתא צריך לגרוס את שלהבת וגחלת ביחד ששניהם נלמדים מ'מכוח', והריבוי של ה'מכוח' הנוסף הוא לשאר דברים.

רבא מקשה על רבי: נאמר בפסוק לגבי הקטרת הקטורת ביום הכיפורים 'ולקח הכהן גחלי אש מעל המזבח', הבבלייתא דורשת מהמילים 'גחלי אש' שצריך לקחת גחלים לוחשות. הגמרא מקשה סתירה בהבנת הבבלייתא. בהתחלה מ'גחלי' לומדים גחלים עוממות (כבויות), ואם כן 'אש' היתה צריכה ללמד אותנו גחלים לוחשות. אבל לאחר מכן אומרת הבבלייתא שאם היה כתוב רק 'אש' היינו לומדים שלהבת ולא גחלים לוחשות?

ורב ששת מיישב את כוונת הבבלייתא. מ'גחלי' לומדים בין עוממות ובין לוחשות, אבל מ'אש' בלבד היינו לומדים שלהבת, ומהשילוב של שניהם לומדים גחלים ודווקא לוחשות. מכאן מוכח שגחלים אינם אש, קושיא על דברי רבי?

אבוי מתרץ: כוונת הבבלייתא שמ'גחלי' לומדים רק עוממות, ומ'אש' לומדים או גחלים לוחשות או שלהבת, ומשילוב שניהם לומדים דווקא גחלים לוחשות. אלא שהאפשרות להביא שלהבת בפני עצמה ללא גחלים - היא רק במריחת שמן על המחתה, ועל כך מקשה רבה.

רבא מתרץ: מ'גחלי' לומדים כמו אבוי דווקא עוממות, אבל מ'אש' היינו לומדים שיכול לקחת עצים שהוצתה האש ברובם - שחציים גחלת וחציים שלהבת, ועד שיכנס לקודש הקודשים תכבה השלהבת (כי לפני מלך בשר ודם לא מביאים חצי גחלים).

עוממות או אוממות: גחלים כבויות נקראות 'עוממות' באות 'ע' ולא באות 'א'. דבר זה נלמד מנבואת יחזקאל שראה ארזי יפה מכל הארזים שבעולם שלא הכהו את מראיתו.

משנה: הפסח צריך להיות צלוי באש דווקא. לא מבושל, ואפילו לא צלוי מחמת מקור חום אחר. ולכן אם נגע הפסח בדופן התנור (העשוי מחרס), הרי התבשל המקום שנגע בדופן החמה מהדופן ולא מהאש, ולכן המקום הזה אסור באכילה וצריך לקולף אותו.

נטף מהרוטב (תוך כדי צלייה) ונגע בחרס: והתחמם מהדופן וחזר חזרה ונבלע בפסח, כאן צריך נטילת מקום (כעובי אצבע), כיון שהשומן של הרוטב נבלע עמוק יותר בבשר. **נטף מהרוטב על סולת ורתחת:** צריך לקמוץ את המקום הזה בסולת כי הרוטב נצלה מחום הסולת.

אם סך את הפסח בשמן תרומה: הוא מותר באכילה רק לכהנים המותרים בתרומה, אבל ישראל צריך לקלוף את הפסח (לאחר הצליה, כי קודם לכן יכול לשוטפו במים).
אם סך את הפסח בשמן של מעשר שני: אינו יכול לגבות כסף על השמן מבני החבורה, כי אין מוכרים מעשר שני בירושלים.